

Austrālijas un ES PDR nolīguma novērtējums

Eiropas Parlamenta 2008. gada 22. oktobra ieteikums Padomei par Eiropas Parlamenta nolīgumu starp Eiropas Savienību un Austrāliju par gaisa pārvadātāju veikto Eiropas Savienības pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Austrālijas muitas dienestam (2008/2187(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Eiropas Parlamenta ieteikuma priekšlikumu Padomei, ko ALDE grupas vārdā iesniedza *Sophia in't Veld*, par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Austrāliju par gaisa pārvadātāju veikto Eiropas Savienības pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Austrālijas muitas dienestam (B6-0383/2008),
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2., 6., 24., 29. un 38. pantu, kas ir juridiskais pamats Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpai un starptautiskām sarunām ar trešām valstīm un organizācijām, ciktāl tas attiecas uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās,
- ņemot vērā Padomes 2008. gada 30. jūnija Lēmumu 2008/651/KĀDP/TI par nolīguma parakstīšanu Eiropas Savienības vārdā starp Eiropas Savienību un Austrāliju par gaisa pārvadātāju veikto Eiropas Savienības pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Austrālijas muitas dienestam¹, kā arī minēto nolīgumu,
- ņemot vērā to, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 24. panta 5. punktu patlaban šis nolīgums pagaidām ir saistošs tikai tām dalībvalstīm, kuras šai nolūkā nav paziņojušas, ka tām jāievēro atbilstība savai konstitucionālai procedūrai, piemēram, kā to darījušas Beļģija, Čehija, Vācija, Īrija, Latvija, Ungārija, Malta, Nīderlande, Polija un Somija,²
- ņemot vērā iepriekšminētajam Padomes lēmumam izvēlēto juridisko pamatu, proti, Līguma par ES 38. un 24. pantu (pēdējais attiecas uz ārpolitiku), saskaņā ar ES līguma 21. pantu prezidentūrai vajadzēs apspriesties ar Parlamentu par kopējās ārpolitikas un drošības politikas galvenajiem jautājumiem un pamatizvēlēm,

¹ OV L 213, 8.8.2008., 47. lpp.

² Dažas dalībvalstis pieņēmušas īpašas deklarācijas, kas publicētas Padomes protokolā un pieejamas šādā tīmekļa vietnē: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st10/st10439.en08.pdf>

- ņemot vērā EP iepriekšējās rezolūcijas un ieteikumus par PDR jautājumu¹,
- ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (*ECHR*) 8. panta 2. punktu un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/82/EK par pārvadātāju pienākumu darīt zināmus datus par pasažieriem² 3. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu,
- ņemot vērā iestāžu lojālās sadarbības pamatprincipus, kuri nosaka, ka Parlamentu pilnībā informē un ar to apspriežas, kā arī to, ka Komisija un/vai Padome pat neinformēja Parlamentu par gaidāmajām sarunām, pretēji citiem gadījumiem saistībā ar nolīgumiem par PDR un arī pirmās sarunu kārtas laikā ar Austrāliju 2003.–2004. gadā³,
- ņemot vērā faktu, ka lai gan citas iestādes nav paudušas vēlmi, Parlamentam ir jāpieņem sava nostāja jautājumā, kurš ietekmē pilsoņu pamattiesības un kuru patlaban apspriež kā iespējamo jomu, uz ko attiecas ES tiesību akti,
- ņemot vērā Reglamenta 114. panta 3. punktu, 83. panta 5. punktu, kā arī 94. pantu,
- ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu (A6-0403/2008),

1. iesniedz Padomei šādus ieteikumus un apsvērumus:

Par procedūras jautājumiem

- a) uzskata, ka ar procedūru, ko piemēro nolīguma noslēgšanai, neievēro demokrātisko leģitimitāti, jo nevienā no procesa posmiem nebija paredzēta saprātīga demokrātiska kontrole vai Parlamenta apstiprināšana; atzīmē, ka Padome regulāri izvēlas šo procedūru tādu starptautisku nolīgumu slēgšanai, kuri ietekmē Eiropas pilsoņu pamattiesības;
- b) atzīmē — lai gan Parlaments atkārtoti pieprasījis, to neinformēja un ar to neapspriedās ne par sarunu mandātu un to gaitu, ne par nolīguma slēgšanu; tāpēc sakarā ar to uzskata, ka procedūra, ko piemēro Padome, neatbilst lojālas sadarbības principiem;
- c) atzīmē, ka valsts parlamenta apstiprinājums ir vajadzīgs tikai desmit no 27 ES dalībvalstīm un ka nav iespējams ierosināt nekādus grozījumus; uzskata, ka šī procedūra

¹ Parlamenta 2003. gada 13. marta rezolūcija par personas datu pārsūtīšanu ar starpkontinentālo lidojumu aviosabiedrībām (OV C 61 E, 10.3.2004., 381. lpp.), 2003. gada 9. oktobra rezolūcija par personas datu pārsūtīšanu ar starpkontinentālo lidojumu aviosabiedrībām: sarunu posms ar ASV (OV C 81 E, 31.3.2004., 105. lpp.), 2004. gada 31. marta rezolūcija par Komisijas lēmuma projektu, kurā uzsvērts to pasažieru datu reģistra (PDR) personas datu atbilstīgs aizsardzības līmenis, ko pārsūta ASV Muitas un robežapsardzības birojam (OV C 103 E, 29.4.2004., 665. lpp.), EP 2006. gada 7. septembra ieteikums Padomei par sarunām par nolīguma noslēgšanu ar Amerikas Savienotajām Valstīm attiecībā uz pasažieru datu reģistra (PNR) izmantošanu, lai novērstu un apkarotu terorismu un starptautisko noziedzību, tostarp organizēto noziedzību (OV C 305 E, 14.12.2006., 250. lpp.) un 2005. gada 7. jūlija nostāja par priekšlikumu Padomes lēmumam par nolīguma slēgšanu starp Eiropas Kopienu un Kanādas valdību par papildu informācijas par pasažieri (API) un pasažieru datu reģistra (PNR) datu apstrādi (OV C 157 E, 6.7.2006., 464. lpp.).

² OV L 261, 6.8.2004., 24. lpp.

³ Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja ņēma vērā arī saskaņā ar 29. pantu izveidotās Datu aizsardzības darba grupas atzinumu par šīm sarunām. Sk.: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2004/wp85_en.pdf

ir pilnīgi nepiemērota; atzīmē arī, ka nolīguma nosacījumu turpmākas izmaiņas notiks bez dalībvalstu parlamentu apstiprināšanas;

- d) joprojām izsaka šaubas par juridisko pamatu, ko izvēlējusies Padome attiecībā uz starptautisko nolīgumu, jo tajā galvenā uzmanība pievērsta tikai trešās valsts iekšējās drošības vajadzībām un tam nav pievienotās vērtības, ciktāl tas attiecas uz ES, tās dalībvalstu vai ES pilsoņu drošību; tāpēc patur tiesības iejaukties un vērsties Eiropas Kopienų Tiesā, ja trešā persona apšaubā šā nolīguma leģitimitāti;
- e) aicina Padomi un Komisiju pilnībā iesaistīt Parlamentu un dalībvalstu parlamentus sarunu mandāta apstiprināšanā un jebkādu turpmāko nolīgumu noslēgšanā attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu, jo īpaši saistībā ar pašreizējām sarunām ar Dienvidkoreju par PDR datu pārsūtīšanu;

Par darbības jomu un mērķi

- f) atzīmē, ka nolīguma tekstā ir minēts plašs mērķu diapazons un ka vienlaikus minēti dažādi jēdzieni:
 - „apkarot terorismu un ar to saistītos noziegumus un citus smagus noziegumus, tostarp organizēto noziedzību, kam ir pārrobežu raksturs” (ievads);
 - „tikai mērķiem, lai novērstu un apkarotu” terorismu un ar to saistītos noziegumus (5. panta 1. punkta i) apakšpunkts) un citus smagus noziegumus, tostarp organizēto noziedzību, kas pēc būtības ir starptautiska (5. panta 1. punkta ii) apakšpunkts);
 - izvairīšanās no apcietināšanas orderiem vai apcietinājuma par iepriekšminētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (5. panta 1. punkta iii) apakšpunkts);
 - sabiedrības drošības garantēšana un tiesībaizsardzības īstenošana (ievads);
 - muita, migrācija un noziegumi (atsauces uz attiecīgajiem tiesību aktiem ievadā);
 - „izskatot katru gadījumu atsevišķi”, ja tas ir vajadzīgs datu subjekta vai citu personu vitālo interešu aizsardzībai, jo īpaši saistībā ar datu subjekta vai citu personu nāves vai smagu ievainojumu draudiem (5. panta 2. punkts);
 - būtiski draudi sabiedrības veselībai (5. panta 2. punkts);
 - publiskas pārvaldes uzraudzība un atbildība, tostarp saskaņā ar prasībām Informācijas brīvības likumā, Cilvēktiesību un vienlīdzīgu iespēju komisijas likumā, Privātās dzīves aizsardzības likumā, Ģenerālrevidentu likumā vai Ombuda likumā (5. panta 3. punkts);
- g) tāpēc uzskata, ka mērķu ierobežojums ir pilnīgi nepiemērots, jo nav iespējams noteikt, vai pasākumi ir pamatoti un samērīgi; un tādējādi nolīgums var neatbilst ES un starptautiskajiem personas datu aizsardzības standartiem, turklāt nav atbilstīgs arī ECHR 8. pantam, kurā prasīta precīza mērķu ierobežošana; uzskata, ka tāpēc nolīgumu būtu iespējams juridiski apstrīdēt;

Par datu aizsardzību

- h) atzinīgi vērtē to, ka Austrālijas Privātās dzīves aizsardzības likumu pilnībā piemēros attiecībā uz ES pilsoņiem, taču pauž bažas par iespējamiem izņēmumiem un atbrīvojumiem, kuru dēļ ES pilsoņiem varētu būt nepietiekama tiesiska aizsardzība; uzskata, ka nolīgumam būtu pilnībā jāatbilst ne tikai Austrālijas datu aizsardzības likumiem, bet arī un galvenokārt ES tiesību aktiem; uzstāj, ka vienīgi atbilstība nolīgumam nevar aizstāt oficiālo piemērotības atzinumu un nav pietiekami, ka Eiropas Savienības un Austrālijas datu aizsardzības tiesību aktiem, politikai un principiem ir kopējs pamats;
- i) atzinīgi vērtē lēmumu par apkopotu datu izpaušanu tikai tādā veidā, ka tie ir padarīti anonīmi;
- j) atzīmē saistībā ar to personu tiesībām, uz kurām dati attiecas, — nolīgumā paredzēts, ka Austrālijas puse nodrošina sistēmu, kas pieejama personām neatkarīgi no to valstspiederības vai pastāvīgās dzīvesvietas valsts, lai personas varētu īstenot savas tiesības; saistībā ar pasažieru informēšanu būtu jāveicina Austrālijas muitas dienesta gatavība informēt sabiedrību par PDR datu apstrādi;
- k) atzīmē, ka atšķirībā no Nolīguma starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Amerikas Savienoto Valstu Iekšzemes drošības departamentam (IDD) (2007. gada PDR nolīgums)¹ nolīgumā ar Austrāliju ir nosacījums par domstarpību izšķiršanas mehānismu strīdu gadījumā, un kompetentās iestādes ES dalībvalstīs var izmantot savas pilnvaras, apturot datu plūsmu, lai aizsargātu privātpersonas attiecībā uz to personas datu apstrādi gadījumā, ja ir būtiska iespējamība, ka ir pārkāpti nolīguma noteikumi;
- l) atzinīgi vērtē punktu par datu aizsardzības iestāžu kopīgu nolīguma īstenošanas pārskatīšanu, taču pauž nožēlu, ka šādi pārskatīšanai nav noteikts termiņš; aicina Komisiju un Padomi pieprasīt pārskatīšanu pirms 2010. gada jūnija un šīs pārskatīšanas konstatējumus iesniegt Parlamentā;
- m) saistībā ar datu tālāku nodošanu atzinīgi vērtē to, ka ir ierobežotas iespējas tālāk nodot datus, jo īpaši tāpēc, ka šāda nodošana notiek, vienīgi izskatot katru gadījumu atsevišķi, un Austrālijas muitas dienests uztur visu datu izpaušanas gadījumu reģistru;
- n) atzīmē, ka saskaņā ar 2. panta 2. punktu dati nav jāglabā, taču pielikuma 12. punktā minēts, ka tos glabā piecarpus gadus; lai gan šis periods ir īsāks nekā nolīgumos ar ASV, Parlaments uzskata, ka nav samērīgi noteikt piecarpus gadu glabāšanas periodu, jo nav pietiekami precizēti mērķi, kāpēc uzglabā pasažieru datus;
- o) attiecībā uz sensitīviem datiem atzīmē, ka Austrālijas muitas dienests ir īpaši noteicis, ka šādu informāciju tas neprasa un tāda nav vajadzīga, ar ko strīdīgais jautājums — kāpēc citu valstu, piemēram, Kanādas un ASV, jurisdikcijā paredz šādu datu nepieciešamību — uzskatāms par nokārtotu, un rodas stingrāka pārliecība, ka Austrālijas muitas dienests

¹ OV L 204, 4.8.2007., 18. lpp.

sensitīvus datus, kurus tas varētu saņemt, faktiski nošķirs un dzēsīs; taču tas, ka datu apstrādātāja atbildība par sensitīvu ES izcelsmes PDR datu nošķiršanu ir uzdots datu saņēmējam, t. i., Austrālijas muitas dienestam, ir saskaņā ar apstiprinātajiem datu aizsardzības standartiem, kuri paredzēti, piemēram, Eiropas Padomes 1981. gada 28. janvāra Konvencijā Nr. 108¹ un Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvā 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti²;

- p) stingri uzskata, ka diplomātisku notu apmaiņa ir nepieņemama metode, lai izdarītu grozījumus struktūrvienību un aģentūru sarakstā, kurām varētu sniegt piekļuvi PDR datiem;
 - q) pauž nožēlu par to, ka, ņemot vērā Austrālijas muitas dienestam pārsūtīto datu kategorijas, pieprasītie dati pieder pie tādām pašām datu kategorijām kā iepriekš minētajā 2007. gada nolīgumā ar ASV (34 datu lauki tika sagrupēti 19 datu kategorijās, radot iespaidu, ka pārsūtāmo datu daudzums tika ievērojami samazināts, kas neatbilda faktiskajai situācijai); šāda plaša datu vākšana nav pamatota, un tā jāuzskata par nesamērīgu;
2. aicina dalībvalstis un to parlamentus, kas patlaban izskata šo nolīgumu un/vai nolīgumu ar ASV (Beļģiju, Čehiju, Spāniju, Ungāriju, Nīderlandi, Poliju), ņemt vērā iepriekšminētos atzinumus un ieteikumus;
 3. atgādina Padomei — ja Lisabonas līgums stāsies spēkā, visu nolīgumu pārskatīšanā saistībā ar PDR taisnīgi jāiesaista Parlaments;

o

o o

4. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo ieteikumu Padomei un informācijas nolūkā Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem un Austrālijas valdībai un parlamentam.

¹ Eiropas Padomes 1981. gada 28. janvāra Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi un turpmākie tās grozījumi.

² OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.